

Problemen leerlingenvervoer; bijdrage Marloes Tiemessen
Directeur van SBO De Klaproos - Flores Onderwijs

In de werkomgeving van het SBO maken we dagelijks de effecten van de personeelstekorten in het leerlingenvervoer mee.

Om een beeld te geven van de impact die dit heeft op onze leerlingen, hun ouders en leerkrachten, kies ik ervoor om u eerst een schets te geven van de doelgroep leerlingen die we onderwijs bieden op het Speciaal Basisonderwijs (SBO).

Daarna zal ik ingaan op de impact van de tekorten in het leerlingenvervoer.

Als een leerling wordt verwezen naar het SBO, dan is er in veel gevallen sprake van een leerachterstand en/of gedragsproblematiek. Het kan zijn dat er sprake is van een algehele ontwikkelingsachterstand doordat er sprake is van een medische oorzaak, er kan sprake zijn van een ontwikkelingsstoornis of spraak-taalproblematiek, en soms weten we het nog onvoldoende maar zien we wel dat een leerling juist wel tot ontwikkeling komt in deze setting. We zien dat deze leerlingen bijvoorbeeld moeite hebben met: een hoog tempo (snel denken), het gelijktijdig verwerken van veel informatie, moeilijk met veranderingen kunnen omgaan en dat zij over- of ongevoelig zijn voor prikkels, sterk vasthouden aan regels, impulsief gedrag vertonen, opstandig gedrag vertonen, moeite hebben om op woorden te komen, niet goed te verstaan zijn, etc.

Al deze leerlingen hebben hun eigen onderwijsbehoeften maar hebben wel baat bij de inrichting van het onderwijs zoals dat op het SBO is vormgegeven. Zij komen op het SBO tot ontwikkeling en dat heeft veelal alles te maken met het voorzien in de behoefte aan structuur-voorspelbaarheid-nabijheid- overzicht- een expliciete behoefte aan kleine groepen en intensivering van het onderwijsaanbod. En laat het op deze punten nu juist mis gaan in het leerlingenvervoer.

-> Veel wisselende taxichauffeurs, soms niet weten wie je op komt halen en wie je weer thuis brengt.

Deze onduidelijkheid belemmert het normaal kunnen functioneren van leerlingen die deze voorspelbare omgeving juist nodig hebben. Zij zijn al overprikkeld als ze op school komen, dat heeft weer impact op het leren en de spanning bouwt zich weer op richting het einde van de dag als ze naar huis gaan. Thuis ontladen deze kinderen zich, veelal zijn het de ouders die het dan te bezuren hebben.

-> Door een tekort aan chauffeurs worden er meerdere ritten achter elkaar gepland. Leerlingen komen te laat op school.

Juist deze leerlingen hebben ALLE onderwijstijd hard nodig. De dagen worden opgestart met het doornemen van de dag (voorspelbaar maken) en bijzonderheden.

Leerlingen die te laat zijn missen deze dagstart en veelal missen ze ook het begin van instructies. Het intensieve aanbod, voldoende leer- en instructietijd heeft de meeste impact op de ontwikkeling van onze leerlingen.

-> Veel leerlingen in een bus met een chauffeur (geen opvoeder).

Er zitten veel leerlingen (met allerlei problematieken) in een bus. De structuur van school en thuis is daar niet aanwezig. De chauffeurs zijn niet allemaal voldoende pedagogisch onderlegd om zorg te dragen voor een veilige omgeving in de bus. Gedrag van leerlingen wordt met grote regelmaat genoemd als klacht van zowel leerlingen, chauffeurs als ouders.

Zo nu en dan spreken ouders andermans kinderen aan in de taxi, krijgen chauffeurs een uitbrander of lopen de gemoederen tussen ouders bij de haltes hoog op. Dit alles doet iets met het gevoel van veiligheid van leerlingen, hun ouders en de chauffeurs.

Vervoerder AVAN heeft in online bijeenkomsten met de scholen gesproken. Zij hebben hier hun uitdagingen besproken en ook gekeken naar de mogelijkheden hierin te ondersteunen bij de scholen. De primaire verantwoordelijkheid ligt echter bij de vervoerder en de gemeente. Fijn dus dat het gesprek daar nu plaatsvindt.

Natuurlijk hebben we onze ideeën over hoe het beter kan:

- **Kleine taxi auto's (elektrisch) met maximaal vier leerlingen.**
Wij denken dat deze setting veel aantrekkelijker is voor een chauffeur dan wanneer er een grote hoeveelheid leerlingen in een taxi zit. Mogelijk wordt het beroep op deze manier weer aantrekkelijk en zal het leiden tot een toename van chauffeurs. Op die manier kunnen leerlingen weer op tijd op school zijn. Een persoonlijk contact tussen chauffeur, ouder en leerling is op deze manier mogelijk eerder gelegd. Deze setting zal ook veel minder prikkels opleveren voor de leerlingen.
 - **Investeren in een persoonlijk contact met de ouders die leerlingenvervoer aanvragen.**
Onlangs sprak ik met een consultant leerlingenvervoer van de gemeente Renkum. Deze consultant bezoekt de scholen waar leerlingen vanuit haar gemeente gebruik maken van het leerlingenvervoer. Allereerst om elkaar te leren kennen en te investeren in een goed en makkelijk contact met elkaar. De insteek van dit gesprek vond ik positief en een voorbeeld voor veel gemeenten. Deze consultant bespreekt bij een aanvraag voor leerlingenvervoer met ouders wat de mogelijkheden zijn van het gezin en de leerling, niet alleen nu maar ook richting toekomst. De wijze waarop zij dit aanpakt zorgt m.i. voor begrip, je gehoord voelen en vertrouwen. Het idee is om leerlingen vanaf groep 7 zelfstandiger te maken. Daar is hulp bij (De reiskoffer), zoals dat ook in Arnhem is, maar hier werd het expliciet uitgelegd. Leerlingen en ouders worden gemotiveerd om naar deze zelfstandigheid toe te werken. Zo kunnen leerlingen een vergoeding krijgen van €0,10 per kilometer als ze naar school gaan fietsen. Door te investeren in deze contacten lukt het mogelijk om leerlingen uit de taxi te krijgen die dat niet per se nodig hebben.
- Wat er sterk was aan dit contact:
- De **persoonlijke verbinding** (ook met ouders)
 - Kijken naar mogelijkheden en bespreken hoe daar naar toe te werken
 - De weg weten te wijzen als er maatwerk nodig is (verbinden).
- Ik zou willen vragen de verantwoordelijkheid bij scholen weg te halen als het gaat om een inschatting maken van de mogelijkheden van een kind om zelfstandig naar school te reizen. Hier gaan scholen niet over.